

INTERNATIONAL MONETARY FUND

ΝΑ ΜΗ ΔΗΜΟΣΙΕΥΤΕΙ ΠΡΙΝ ΤΗΝ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 29 ΙΟΥΝΙΟΥ 13:00 ΩΡΑ ΕΛΛΑΔΑΣ

Ελλάδα: Δήλωση Συμπερασμάτων της αποστολής του ΔΝΤ του άρθρου 4 για το 2018

29 Ιουνίου 2018

Μια Δήλωση Συμπερασμάτων περιγράφει τα πρώτα ευρήματα του προσωπικού του ΔΝΤ στο τέλος μιας επίσημης επίσκεψης (ή “αποστολής”), στις περισσότερες περιπτώσεις σε μια χώρα-μέλος. Οι αποστολές αναλαμβάνονται ως μέρος τακτικών (συνήθως ετήσιων) διαβουλεύσεων κατά το Άρθρο 4 των Άρθρων της Συμφωνίας του ΔΝΤ, στο πλαίσιο ενός αιτήματος για τη χρήση πόρων του ΔΝΤ (δανεισμός από το ΔΝΤ), ως μέρος των συζητήσεων στο πλαίσιο προγραμμάτων που παρακολουθούνται από το προσωπικό ή ως μέρος άλλου τύπου παρακολούθησης οικονομικών εξελίξεων από το προσωπικό.

Οι αρχές έχουν συναινέσει στη δημοσίευση αυτής της δήλωσης. Οι απόψεις που εκφράζονται σε αυτή τη δήλωση είναι αυτές του προσωπικού του ΔΝΤ και δεν αντιπροσωπεύουν απαραίτητα τις απόψεις του Εκτελεστικού Συμβουλίου του ΔΝΤ. Με βάση τα πρώτα ευρήματα αυτής της αποστολής, το προσωπικό θα ετοιμάσει μια έκθεση η οποία, εφόσον εγκριθεί από τη διοίκηση, θα παρουσιαστεί στο Εκτελεστικό Συμβούλιο του ΔΝΤ για συζήτηση και απόφαση.

Η Ελλάδα έχει πετύχει πολλά, αλλά βρίσκεται ακόμη αντιμέτωπη με πολλές προκλήσεις. Η Ελλάδα θα βγει από την περίοδο του προγράμματος έχοντας σε μεγάλο βαθμό εξαλείψει μακροοικονομικές ανισορροπίες. Μερικές σημαντικές μεταρρυθμίσεις έχουν εφαρμοστεί, η ανάπτυξη επέστρεψε, η ανεργία υποχωρεί (αν και είναι ακόμη πολύ υψηλή) και το προσφάτως συμφωνημένο πακέτο για την ελάφρυνση του χρέους θα εξασφαλίσει την μεσοπρόθεσμη βιωσιμότητα. Όμως σημαντικές παρακαταθήκες της κρίσης και μια ατζέντα μεταρρυθμίσεων που δεν έχει ολοκληρωθεί εμποδίζουν ακόμη την ταχύτερη ανάπτυξη, ενώ η συμμετοχή ως μέλος στην νομισματική ένωση και οι στόχοι των υψηλών πρωτογενών πλεονασμάτων περιορίζουν τις επιλογές πολιτικής. Η ενίσχυση της ανάπτυξης και του επιπέδου διαβίωσης συνεπώς θα εξαρτηθεί από την βελτίωση του δημοσιονομικού μείγματος πολιτικής, από την επιδιόρθωση των οικονομικών ισολογισμών στον χρηματοπιστωτικό τομέα, από την περαιτέρω απελευθέρωση των αγορών προϊόντων και υπηρεσιών και από την ενδυνάμωση της αποδοτικότητας και της διακυβέρνησης στον δημόσιο τομέα.

1. Η ανάπτυξη επέστρεψε στην Ελλάδα, με τη βοήθεια μιας εντυπωσιακής προσπάθειας μακροοικονομικής σταθεροποίησης, δομικών μεταρρυθμίσεων και ενός βελτιωμένου εξωτερικού περιβάλλοντος. Η Ελλάδα αξίζει να λάβει αναγνώριση για σημαντικές προσαρμογές στο δημοσιονομικό τομέα και στον τομέα του ισοζυγίου των Τρεχουσών Συναλλαγών και για την εφαρμογή μερικών βασικών δομικών μεταρρυθμίσεων τα τελευταία χρόνια. Αυτές οι

προσπάθειες, σε συνδυασμό με την σημαντική Ευρωπαϊκή υποστήριξη και ένα περισσότερο ευνοϊκό εξωτερικό περιβάλλον, επέτρεψαν την επιστροφή στην ανάπτυξη, με το πραγματικό ΑΕΠ να αυξάνεται κατά 1.4 τοις εκατό το 2017 και να αναμένεται να αυξηθεί κατά 2 τοις εκατό την τρέχουσα χρονιά και κατά 2.4 τοις εκατό το 2019. Καθώς το παραγωγικό κενό κλείνει, η ανεργία αναμένεται να πέσει από περίπου 20 τοις εκατό την τρέχουσα χρόνια σε περίπου 14 τοις εκατό μέχρι το 2023. Οι εξωτερικοί και εγχώριοι κίνδυνοι είναι σημαντικοί και συμπεριλαμβάνουν την επιβράδυνση της ανάπτυξης των εμπορικών εταιρών, τις πιο περιοριστικές παγκόσμιες οικονομικές συνθήκες, την αστάθεια στην περιοχή, το εγχώριο πολιτικό ημερολόγιο και την μεταρρυθμιστική κόπωση.

2. Η ελάφρυνση χρέους η οποία συμφωνήθηκε πρόσφατα με τους Ευρωπαίους εταίρους της Ελλάδας έχει βελτιώσει σε σημαντικό βαθμό τη βιωσιμότητα του χρέους μεσοπρόθεσμα, αλλά οι περισσότερο μακροπρόθεσμες προοπτικές παραμένουν αβέβαιες. Η επέκταση των ωριμάνσεων κατά 10 χρόνια και άλλα μέτρα για την ελάφρυνση του χρέους, σε συνδυασμό με ένα μεγάλο μαξιλάρι ρευστότητας, θα εξασφαλίσουν μια σταθερή μείωση στο χρέος και τις ακαθάριστες χρηματοδοτικές ανάγκες ως ποσοστό του ΑΕΠ μεσοπρόθεσμα και αυτό θα πρέπει να βελτιώσει σημαντικά τις προοπτικές ώστε η Ελλάδα να διατηρήσει την πρόσβαση σε χρηματοδότηση από τις αγορές μεσοπρόθεσμα. Το προσωπικό, εντούτοις, ανησυχεί ότι αυτή η βελτίωση στους δείκτες του χρέους μπορεί να διατηρηθεί περισσότερο μακροπρόθεσμα μόνο υπό φαινομενικά πολύ φιλόδοξες παραδοχές αναφορικά με την αύξηση του ΑΕΠ και την ικανότητα της Ελλάδας να επιτύχει υψηλά πρωτογενή δημοσιονομικά πλεονάσματα, γεγονός που υποδεικνύει ότι θα ήταν δύσκολο να διατηρηθεί πρόσβαση στις αγορές περισσότερο μακροπρόθεσμα χωρίς περαιτέρω ελάφρυνση του χρέους. Υπό αυτό το πρίσμα, το προσωπικό καλωσορίζει τη δέσμευση των Ευρωπαίων εταίρων να παρέχουν επιπρόσθετη ελάφρυνση εάν χρειαστεί, αλλά πιστεύει πως είναι κρίσιμης σημασίας οποιαδήποτε τέτοια πρόσθετη ελάφρυνση να στηρίζεται σε ρεαλιστικές παραδοχές, ιδιαίτερα σχετικά με την ικανότητα της Ελλάδας να διατηρεί ιδιαίτερα υψηλά πρωτογενή πλεονάσματα.

3. Περαιτέρω προσπάθειες χρειάζονται ώστε να ξεπεραστούν οι παρακαταθήκες της κρίσης και να ενισχυθεί η παραγωγικότητα, η ανταγωνιστικότητα και η κοινωνική ενσωμάτωση. Οι μακροοικονομικές ανισορροπίες έχουν σε μεγάλο βαθμό εξαλειφθεί, αλλά το υψηλό δημόσιο χρέος, οι αδύναμοι ισολογισμοί των τραπεζών και του υπόλοιπου ιδιωτικού τομέα, οι περιορισμοί στην κίνηση κεφαλαίων, οι ληξιπρόθεσμες οφειλές του δημοσίου και το μεγάλο ποσοστό του πληθυσμού που βρίσκεται σε κίνδυνο βαραίνουν τις προοπτικές ανάπτυξης και η πρόοδος αναφορικά με βασικές μεταρρυθμίσεις στο δημοσιονομικό τομέα και στην αγορά έχει μείνει πίσω. Η Ελλάδα πρέπει να συνεχίσει τις μεταρρυθμιστικές προσπάθειες ώστε να επιτύχει διατηρήσιμη υψηλή ανάπτυξη και να εξασφαλίσει ανταγωνιστικότητα εντός της Ευρωζώνης, υποστηρίζοντας παράλληλα αυτούς που έχουν την μεγαλύτερη ανάγκη για προστασία. Η αναπτυξιακή στρατηγική των αρχών περιέχει υποσχόμενα στοιχεία υπό αυτό το πρίσμα και η περαιτέρω αξιολόγηση κενών, η συνέχεια με τις τρέχουσες μεταρρυθμίσεις και η εφαρμογή θα είναι κρίσιμης σημασίας.

4. Είναι προτεραιότητα να ισορροπηθεί εκ νέου το δημοσιονομικό μείγμα πολιτικής με έναν τρόπο φιλικό προς την ανάπτυξη. Η επίτευξη του υψηλού 3.5 τοις εκατό του ΑΕΠ στόχου πρωτογενούς πλεονάσματος για την περίοδο 2018-2022 που έχει συμφωνηθεί με τους Ευρωπαϊκούς Θεσμούς θα απαιτήσει υψηλή φορολογία και θα περιορίσει την κοινωνική δαπάνη και τις επενδύσεις. Για να υποστηρίξουν την ανάπτυξη χωρίς αποκλεισμούς παράλληλα με την επίτευξη των δημοσιονομικών στόχων, οι αρχές θα πρέπει να στοχεύσουν σε δημοσιονομικά ουδέτερες βελτιώσεις στο δημοσιονομικό μείγμα πολιτικής, αρχίζοντας με το ήδη νομοθετημένο δημοσιονομικό πακέτο για το 2019-2020. Το 2019, η κυβέρνηση θα πρέπει να προχωρήσει με σχεδιασμένες αυξήσεις στην στοχευμένη κοινωνική προστασία και στην επενδυτική δαπάνη, με χρηματοδότηση που θα προέρχεται από εξοικονομήσεις στο συνταξιοδοτικό σύστημα. Το 2020, θα πρέπει να μειώσει τους υψηλούς φορολογικούς συντελεστές ενώ παράλληλα θα πρέπει να διευρύνει τη φορολογική βάση του φόρου εισοδήματος με έναν δημοσιονομικά ουδέτερο τρόπο. Αυτά τα μέτρα, υποστηριζόμενα από μεταρρυθμίσεις στο δημοσιονομικό-δομικό τομέα με σκοπό την ενίσχυση της αποδοτικότητας και της εφαρμογής, θα βοηθήσουν στη μείωση των ποσοστών φτώχειας και των οικονομικών στρεβλώσεων και θα στηρίξουν την ανάπτυξη. Οποιαδήποτε καθυστέρηση σε αυτές τις μεταρρυθμίσεις θα υπέσκαπτε σε σημαντικό βαθμό την αξιοπιστία των παραδοχών των μέτρων για την ελάφρυνση του χρέους που έχουν συμφωνηθεί με τους Ευρωπαϊκούς εταίρους. Οι αρχές θα πρέπει να είναι προσεκτικές αναφορικά με την υιοθέτηση μονίμων επεκτατικών μέτρων πέρα από αυτά που έχουν ήδη νομοθετηθεί προκειμένου να αποφευχθεί η διακινδύνευση των δημοσιονομικών τους στόχων.

5. Η αναβίωση της πιστωτικής δυνατότητας των τραπεζών, συμπεριλαμβανομένης της αντιμετώπισης των πολύ υψηλών μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων (NPEs), είναι κρίσιμης σημασίας για την υποστήριξη της οικονομίας. Σημαντικές νομικές μεταρρυθμίσεις με στόχο την μείωση των NPEs έχουν υιοθετηθεί και έχουν γίνει βήματα για την ανάπτυξη μιας δευτερογενούς αγοράς NPEs αλλά περαιτέρω προσπάθειες εφαρμογής είναι απαραίτητες για να παγιωθούν. Για την επιτάχυνση της εξυγίανσης των ισολογισμών των τραπεζών χρειάζονται περισσότερο φιλόδοξοι στόχοι μείωσης των NPEs, προληπτική δημιουργία κεφαλαιακών μαξιλαριών, περαιτέρω βήματα για την άμβλυνση των κινδύνων ρευστότητας και χρηματοδότησης και πιο ισχυρή εσωτερική τραπεζική διακυβέρνηση. Οι εναπομείναντες περιορισμοί στην κίνηση κεφαλαίων πρέπει να αρθούν κατά τρόπο συνετό με βάση τον συμφωνημένο οδικό χάρτη, με το ρυθμό που υπαγορεύουν οι συνθήκες στους τομείς της οικονομίας και των τραπεζών αλλά και το επίπεδο της εμπιστοσύνης των καταθετών.

6. Περαιτέρω μεταρρυθμίσεις θα ενίσχυναν την παραγωγικότητα και τη συμμετοχή στο εργατικό δυναμικό. Η πρόοδος στη μεταρρύθμιση της αγοράς προϊόντων ήταν ανομοιόμορφη και σε κάποιους τομείς αργή, με την Ελλάδα να βρίσκεται ακόμη πίσω σε σχέση άλλες Ευρωπαϊκές χώρες με βάση αρκετούς δείκτες ανταγωνιστικότητας. Προηγούμενες μεταρρυθμίσεις στην αγορά εργασίας συνεισέφεραν στην ανάκτηση της απασχόλησης και της ανταγωνιστικότητας αλλά η νομοθεσία που θα εισάγει εκ νέου την επεκτασιμότητα και τους ευνοϊκότερους όρους των

συλλογικών συμβάσεων αρχίζοντας από αργότερα φέτος διακινδυνεύει να αναιρέσει όσα κερδήθηκαν. Το προσωπικό του Ταμείου παροτρύνει με σθένος τις αρχές να μην αναστρέψουν αυτές τις μεταρρυθμίσεις. Οποιαδήποτε προσαρμογή του κατώτατου μισθού θα πρέπει να είναι συνετή και να εναρμονίζεται με κέρδη σε ανταγωνιστικότητα με στόχο να διατηρηθεί η δυναμική της ανάκτησης της απασχόλησης και να αποφευχθεί οποιαδήποτε απώλεια ανταγωνιστικότητας. Η βελτίωση στην εφαρμογή και η καλύτερη στόχευση των ενεργών πολιτικών απασχόλησης θα βοηθούσαν στην επανένταξη των μακροχρόνια ανέργων στην αγορά εργασίας.

7. Η αποδοτικότητα του δημοσίου τομέα και η διακυβέρνηση χρήζουν περαιτέρω ενίσχυσης και η ανεξαρτησία της στατιστικής αρχής θα πρέπει να προστατευτεί. Παρά την κάποια σημαντική (αλλά ανομοιόμορφη) πρόοδο, προσπάθειες χρειάζονται για τον εκσυγχρονισμό των δημόσιων θεσμών, την ενίσχυση της φορολογικής συμμόρφωσης και της νοοτροπίας πληρωμής και για τη βελτίωση των διαδικασιών αδειοδότησης, της ταμειακής διαχείρισης, των προμηθειών και των πρακτικών αναφοράς. Ένας περισσότερο αποδοτικός δικαστικός κλάδος είναι απαραίτητος για την επιτυχία των νομικών μεταρρυθμίσεων σε όλους τους τομείς. Η βελτίωση της διακυβέρνησης και της ανεξαρτησίας των δημόσιων θεσμών, συμπεριλαμβανομένης της επαρκούς προστασίας των αξιωματούχων- όπως αυτών που είναι υπεύθυνοι για τις στατιστικές εκθέσεις- είναι απαραίτητη για την ενίσχυση της εμπιστοσύνης στα δημόσια οικονομικά και για τη διασφάλιση της αξιοπιστίας των δεδομένων.

8. Καθώς εξέρχεται από την εποχή των προγραμμάτων, η Ελλάδα θα πρέπει να διατηρήσει τη δυναμική προς τα εμπρός και να συνεχίσει να επιδιώκει πολιτικές που υποστηρίζουν την ευημερία και την συμπερίληψη. Η Ελλάδα έχει φτάσει σε αυτό το σημείο χάρη στις τεράστιες προσπάθειες κατά τη διάρκεια των προγραμμάτων προσαρμογής. Οι Ευρωπαίοι εταίροι έχουν επιδείξει την υποστήριξή τους με την παροχή περαιτέρω δανεισμού και πρόσθετης ελάφρυνσης του χρέους. Η Ελλάδα θα πρέπει τώρα να παγιώσει και να επεκτείνει την επιτυχία της με το να αντιμετωπίσει με αποφασιστικότητα τις προκλήσεις που παραμένουν.

Η αποστολή εκφράζει την ευγνωμοσύνη της απέναντι στις αρχές για τη φιλοξενία και τις επικοινωνιακές συζητήσεις.